

Waarom na Pinksteren geen Loofhuttenfeest?

We hebben Pasen gevierd en we hebben Pinksteren gevierd. Beide feesten zijn een vervanging van het joodse Pesach en het feest der eerstelingen van de (tarwe)oogst. Gek genoeg laten de christenen het hierbij. Het joodse Loofhuttenfeest met als apotheose op de zevende dag de Vreugde der Wet vonden de vroege kerkvaders niet de moeite waard. Toch is het vreemd, omdat de avondmaalswoorden van Jezus in het evangelie van Marcus en dat van Matteüs ernaar verwijzen.¹

Jezus, een jood in hart en nieren, zal pas na zijn opstanding de wijn nieuw – dat wil zeggen de nieuwe wijn, (de primeur Beaujolais!) – drinken in een maatschappij die hij omschrijft als *Koninkrijk van God, zijn Vader*: dat is een samenleving waar Gods wil wet is. Onderdeel van die wil is de jaarlijkse viering van drie feesten: Pesach (eerste lammeren), Eerstelingen (tarwe) en het Loofhuttenfeest (wijn en olijfolie).²

Wanneer Jezus tijdens de Pesachmaaltijd de dankzegging uitspreekt doet hij dat volgens joods gebruik bij de tweede beker wijn. Hierna dient men volgens Rabbi Akiba, een beroemde tijdgenoot van de evangelisten, te zingen: "O Heer, onze God en de God van onze vaders, breng ons in vrede naar de andere feesten die ons tegemoet komen, terwijl wij ons verheugen in de opbouw van de stad [van God]... dat wij mogen eten van de slachtoffers van de Pesach offers waarvan het bloed met uw instemming de wal van het altaar bereikt."³ De avondmaalswoorden van Jezus zijn hierop een parafrase. "Ik zal voorzeker niet meer van de vrucht van de wijnstok drinken, tot op die dag, dat ik haar met u nieuw zal drinken in het Koninkrijk mijns Vaders (van God)." Met andere woorden: Jezus verheugt zich in het komende Loofhuttenfeest en in de opbouw van Gods Koninkrijk, waarin Gods wil wet is. Wetend dat het altaar zal verdwijnen en daarmee de offercultus, vervangt Jezus alvast het bloed van de offerdieren door wijn – de nieuwe wijn die hij bovendien zelf zal drinken tijdens het Loofhuttenfeest.

Nu zult u zeggen: wat een onzin. En gelijk heeft u, want we kunnen de "avondmaalswoorden" niet anders lezen dan door een paulinische bril. We vergeten dan wel dat het 'avondmaal' bij Paulus een gewone zondagse maaltijd was waar bekeerde heidenen zich ongens zaten te eten.⁴ Het 'laatste avondmaal' is een uitvinding of correctie van Marcus geweest die het 'avondmaal' de context van het joodse Pesach gaf. Matteüs is Marcus – en niet Paulus - daarin letterlijk gevolgd. Laten we dus proberen met de kennis van een eerste-eeuwse jood de tekst te lezen.

De vraag is natuurlijk wat opstanding in joodse zin betekent. Jezus staat op in de 'persoon' van *slechts (!)* twaalf discipelen. Immers de twaalf brokken waarin Jezus het brood deelt,

¹ Marcus 14:25, Matteüs 26:29.

² Deuteronomium 16:1-17

³ *Misjna*, Pesachim 10, 1-8.

⁴ 1 Korintiërs 11:17-34. De vergelijking van Jezus als Paaslam is n.a.v. een geval van incest 1 Korintiërs 5:1-13).

vormen – als we Marcus en Matteüs mogen geloven - tezamen zijn lichaam. Deze ‘opstanding’ is in lijn met het principe van het Mozaïsche zwagerhuwelijk. Een man die kinderloos sterft leeft voort via de broer die zijn plaats inneemt.⁵ Jezus noemde eerder al wie hem volgt zijn broers, en adviseerde volgens Marcus en Matteüs zijn ‘broers’ naar Galilea te gaan, waar ze hem zullen zien – althans dat is de versie van Marcus en Matteüs. En inderdaad Jacobus, de broer van Jezus, heeft zijn plaats in genomen. En zo, als leiders van de kerk, zal Jezus altijd onder ons zijn tot aan de voleinding der wereld. Geen Hemelvaart dus – althans niet bij Marcus en Matteüs!

Maar een lichaam zonder ziel is niets. In het eerste Testament is bloed de drager van de ziel. Vandaar dat er, al dan niet verdoofd, tot op de dag van vandaag koosjer geslacht moet worden. Het eten van de ziel is in Gods ogen gelijk aan moord. Noach is de eerste die direct na de zondvloed van dit gebod op de hoogte wordt gesteld.⁶ Het bloed van koosjer geslachte offerdieren werd echter niet voor niets uitgegoten op het altaar, het diende tot vergeving van zonden in het Verbond dat God met Israel sloot. Jezus hervormde niet alleen de wet maar ook dit Verbond. In ‘zijn’ Verbond neemt wijn de plaats in van het offerbloed. Vandaar dat ook de uitgeschonken wijn ‘tot vergeving van zonden’ is. Geen Hemelvaart dus, maar wel een Loofhuttenfeest waar Jezus, in de persoon van de geestelijke leiders van zijn volk de Vreugde der Wet uitbundig viert met wijn die voor velen wordt uitgeschonken.

Kortom, wie het joodse karakter van het evangelie van Marcus en dat van zijn navolger Matteüs erkent, vindt geen mystiek, geen transsubstantiatie of andere onbegrijpelijke informatie over Jezus, geen verheerlijking van zijn lijden. Nee, wie een joodse bril opzet komt uit bij het Loofhuttenfeest en de Vreugde der Wet – een Wet die Jezus in de Bergrede had teruggesnoeid tot de essentie.

Gerda Hoekveld-Meijer

⁵ Deuteronomium 25:5-10.

⁶ Genesis 9:4.